

Cyfryngau cymdeithasol: Canllaw i Gynghorwyr

Awst 2013

Cysylltu

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (WLGA)

Prif ddibenion WLGA yw hybu safonau ac enw da byd llywodraeth leol a helpu cynghorau i lunio polisiau a blaenoriaethau fydd yn gwella gwasanaethau cyhoeddus a democratiaeth.

Mae'n cynrychioli'r 22 awdurdod lleol ac mae'r 3 gwasanaeth tân ac achub a'r 3 pharc cenedlaethol yn aelodau cyswllt.

Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

Tŷ Llywodraeth Leol

Rhodfa Drake

Caerdydd

CF10 4LG

Ffôn: 029 2046 8600

www.wlga.gov.uk

Cyhoeddwyd: Awst 2013

Hawlfraint: Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru

ISBN: 978-1-906423-99-5

Mae arnom ddyled i'r swyddogion a'r aelodau sydd wedi cyfrannau at y canllaw hwn, yn arbennig yr aelodau a gymerodd ran yn hyfforddiant WLGA i aelodau am Gyfryngau Cymdeithasol, y rhwydwaith swyddogion cymorth aelodau, LLG a Swyddogion Monitro a SOCITIM. Hefyd i Kevin O'Keefe o EXCELA INTERIM MANAGEMENT & CONSULTANCY LTD www.excela.co.uk sydd wedi cyfrannu at y canllaw ac wedi cyflwyno'r rhaglen hyfforddiant.

Oherwydd datblygiadau cyflym yn y maes hwn bydd y canllaw hwn yn cael ei ddiweddarau'n rheolaidd. Croesawn awgrymiadau i'w cynnwys ac mae hyfforddiant pellach i aelodau ar gael oddi wrth Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru. Cysylltwch â Sarah Titcombe, Ymgynghorydd Datblygu Sefydliadau a'u Staff – 029 2046 8638 sarah.titcombe@wlga.gov.uk.

Rhagair

Mae'n bleser mawr gennyf gyflwyno'r canllaw defnyddiol hwn am gyfryngau cymdeithasol sy'n rhoi syniad clir i gynghorwyr o beth yw'r arfau hyn a sut allwn ni eu defnyddio. Mae rhai syniadau gwych i'n helpu i feddwl am sut rydym yn manteisio i'r eithaf ar y ffurfiau cyfathrebu effeithiol a rhad hyn.

Mae cyfryngau cymdeithasol wedi newid sut rydym yn gweithio yn Sir Fynwy. Mae gan bob un o'n gweithwyr a'n haelodau ganiatâd i ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol ar unrhyw adeg er mwyn manteisio i'r eithaf ar beth sydd gan sianeli fel Twitter a Facebook i'w cynnig. <http://acedigitalcomms.wordpress.com/2013/05/29/unrestricted-staff-access-to-social-media-access-a-roundup/>

Yn fyr, maent yn ffordd hawdd o siarad â'n trigolion, busnesau lleol a chyrrff partner eraill ac o wrando arnyn nhw. Heb fynediad i'r dulliau hyn byddem yn gorff gwannach gan na fyddem yn clywed beth sy'n bwysig i bobl yn ein cymunedau, y pethau maent eisiau cymryd rhan ynddynt a'u barn nhw am eu cyngor.

Mae cyfryngau cymdeithasol wedi rhoi cyfle i ni fod yn greadigol a rhoi cynnig ar bethau newydd. Mae ein gofawyr maeth yn Sir Fynwy yn defnyddio Yammer i aros mewn cysylltiad a dysgu oddi wrth ei gilydd.

<http://monmouthshirecc.wordpress.com/2012/03/12/rewind-story-fostering-communication-using-yammer/>

Defnyddiwn YouTube i ymgynghori am ein cyllideb.

<http://digitalmon.wordpress.com/2013/01/13/youtubing-a-budget-consultation-and-how-a-great-blogger-helped-us-get-better/>

Gwnaethom ni hyd yn oed recriwtio pennaeth presennol ein gwasanaethau plant gan ddefnyddio YouTube, Twitter a LinkedIn.

<http://acedigitalcomms.wordpress.com/2011/07/11/social-care-recruiting-using-social-media-how-monmouthshire-council-is-recruiting-a-head-of-childrens-services-using-youtube/>

Rwyf innau'n defnyddio Twitter a'm blog i gysylltu â thrigolion, cynghorwyr a ffermwyr eraill a phobl sy'n rhannu fy niddordebau i. Rwy'n gweld gwerth mawr yn y ffurf hon o gyfathrebu – mae cyfryngau cymdeithasol erbyn hyn yn arf busnes dilys.

<http://digitalmon.wordpress.com/2013/01/12/councillor-peter-fox-leader-of-the-council-talking-about-social-media/>

Gobeithio y mwynhewch y canllaw addysgiadol iawn hwn.

Y Cynghorydd Peter Fox
Arweinydd Cyngor Sir Fynwy
Llefarydd WLGA dros TGCh a
Chynhwysiant Digidol

Cyflwyniad

Mae chwyldro'n digwydd yn y ffordd rydym yn cyfathrebu. Mae'r byd yn gweld y newid mwyaf erioed mewn sut mae gwybodaeth yn cael ei chreu a'i meddiannu, yn ogystal â chyflymder gallu ei rhannu. Mae hyn yn newid sut rydym yn byw, yn gweithio a hyd yn oed sut rydym yn siarad ac yn meddwl.

Canllaw yw hwn ar gyfer Cyngorwyr a hoffai ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol fel arf i rannu gwybodaeth, agor trafodaethau newydd â phobl yn eu cymuned a'r tu hwnt, ac ennyn diddordeb eu hetholaeth mewn sgwrs ddwy ffordd gynhyrchiol.

Rydym yn byw mewn byd cyfathrebu agored, hygyrch a dynamig. Bydd defnyddio cyfryngau cymdeithasol yn helpu i sicrhau bod eich llais chi'n cael ei glywed.

1. Beth yw cyfryngau cymdeithasol?

Term hollgynhwysol yw cyfryngau cymdeithasol i gyfeirio at amrediad o ddulliau aml-gyfrwng ar-lein sy'n cael eu defnyddio i greu cynnwys a chyfathrebu dwyffordd. Mae modd eu cyrchu drwy eich ffôn smart, cyfrifiadur, gliniadur, tabled neu'ch teledu smart. Mae pob cyfrif cyfryngau cymdeithasol yn rhad ac am ddim ac mae modd eu sefydlu'n gyflym ac yn rhwydd o dudalen Rhyngrwyd. Er y bydd y canllaw hwn yn canolbwyntio ar Facebook a Twitter, mae

enghreifftiau defnyddiol o gyfryngau cymdeithasol yn cynnwys:

Blogiau sy'n debyg i ddyddlyfr ar-lein lle gallwch chi rannu gwybodaeth. Mae enghreifftiau'n cynnwys Wordpress, Blogger, SimpleSite. Dyma enghraifft o blog nodweddiadol aelod - <http://hugheevans.wordpress.com/>

Awgrym gorau:

Rhannwch eich meddyliau a'ch gweithgareddau, a rhwch sylwadau am y materion sydd bwysicaf i chi. Gallai cadw blog rheolaidd ei gwneud hi gymaint yn haws i lunio'ch adroddiad blynyddol.

Mae **meicro-blog** yn caniatáu i ddefnyddwyr rhannu darnau byrrach o wybodaeth. Mae **Twitter** yn enghraifft o feicro-blog. Mae negeseuon byr rydych chi'n eu postio ar Twitter yn cael eu galw'n "Drydarau" – mae pob un yn gyfyngedig i 140 o gymeriadau (llythrennau, rhifau a gofodau). Nid yw trydarau'n ddull cyfathrebu preifat a gall unrhyw un sy'n eich "dilyn" eu gweld nhw. Mae gan Twitter gyfleuster negeseuo hefyd lle gallwch anfon negeseuon yn uniongyrchol at ddefnyddwyr eraill Twitter. Fodd bynnag, gall pob neges o'r fath rydych yn ei chyfeirio'n bersonol gael ei gweld gan eich holl ddilynwyr eraill hefyd. Gallwch chi hyd yn oed anfon Trydarau defnyddwyr eraill Twitter ymlaen at eich dilynwyr eich hun, drwy ddefnyddio'r swyddogaeth Aildrydar.

Tweeting is a good way of promoting local events, live tweeting @council meetings and to give links to longer posts. #Jaynecowan

Awgrym gorau:

Dilynwch a mynnwch gael eich dilyn. Mae Twitter yn ffordd dda iawn o gael gwybod beth sy'n digwydd, a barn pobl am faterion lleol a byd-eang. Gwrandewch yn gyntaf ac yna ymunwch yn y sgwrs.

Mae **Rhwydweithiau Cymdeithasol** fel **Facebook** yn debyg i gynnal eich gwefan bach eich hun sy'n gallu cynnwys lluniau a thestun ac yn gallu darparu gwybodaeth a ffotograffau. Yn nodweddiadol mae'r safleoedd hyn yn eich galluogi i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i bobl am beth rydych chi'n ei wneud neu'n ei feddwl drwy ddiweddarau 'statws', gan adael i chi siarad am bwy ydych chi, beth sy'n bwysig i chi, beth rydych chi wedi ei wneud a'ch cynlluniau. Gallwch chi wahodd pobl i fod yn 'ffrindiau' i chi a gosod lefelau mynediad gwahanol i'ch cyfrif, fel bod rhai pobl yn cael gweld yr holl wybodaeth amdanoch chi neu gallwch drefnu bod llai o fanylion ar gael i bobl eraill. Hefyd gallwch ddefnyddio Facebook i gyfathrebu â grwpiau neu unigolion. Os bydd pobl yn ymddiddori yn eich tudalen, eich sylwadau neu'ch cynigion gallan nhw eich "hoffi" chi, sy'n annog defnydd pellach, ac yn ffordd ddefnyddiol o gynnal pŵl gwelltyn o'ch syniadau.

Mae **Linked-IN** yn cyfateb i Facebook ar lefel broffesiynol. Gallwch ddarparu gwybodaeth am hanes eich gyrfa a'ch sgiliau, a gall pobl rydych yn "gysylltiedig" â nhw eich cefnogi chi ar gyfer sgiliau penodol. Mae hwn yn safle defnyddiol i ddod o hyd i arbenigedd a mynnu'r wybodaeth ddiweddaraf am ddatblygiadau busnes yn eich ward neu'ch ardal.

Mae **Flickr, Vimeo, Instagram** a **YouTube** yn enghreifftiau o blatfformau i rannu fideo a ffotograffau. Peidiwch anghofio ofyn am ganiatâd cyn tynnu lluniau i'w llwytho i'r safleoedd hyn, neu gopïo delweddau ohonynt. Cymhwysiad am negeseuon lluniau yw **Snapchat** ar gyfer ffotograffau, fideo, lluniadau a thestun.

Mae **Cymunedau Ymarfer** yn ffordd i bobl o'r un bryd ymuno â chymuned lle gallant rannu gwybodaeth a thrafod materion sy'n berthnasol i'r Gymuned er enghraifft Porth Gwybodaeth Cymdeithas Llywodraeth Leol.

2. Pam Dylech Chi Ddefnyddio Cyfryngau Cymdeithasol?

Bydd cyfryngau cymdeithasol yn caniatáu i chi gychwyn sgysiau newydd â'r bobl rydych chi'n eu cynrychioli, ac mae'r potensial i gynghorwyr sy'n defnyddio cyfryngau cymdeithasol yn aruthrol. Bydd gan eich Cyngor gyfrifon swyddogol ar Twitter yn barod a bydd cyfrifon Facebook gan lawer hefyd. Yn ogystal mae'n bosibl bod Pwyllgorau Craffu yn

defnyddio cyfryngau cymdeithasol i ymgymryd ag adolygiadau gwasanaeth.

Felly beth yw manteision defnyddio cyfryngau cymdeithasol i gynghorwyr?

- Mae nifer cynyddol o bobl yn defnyddio Twitter a Facebook fel y dull cyfathrebu sydd orau ganddynt. Os oes gennych chi bresenoldeb ar y platfformau hyn mae gennych y potensial i sefydlu cyfathrebu dwyffordd â phob un ohonyn nhw.
- Mae'n ffordd ddefnyddiol o ddysgu beth mae pobl yn siarad amdano'n lleol, eu pryderon a'u diddordebau.
- Mae'n ddefnyddiol ar gyfer dysgu am y newyddion diweddaraf un, yr ymchwil neu'r cyhoeddiad diweddaraf neu gyhoeddiadau polisi diweddaraf pleidiau gwleidyddol.
- Mae'n ffordd dda o sicrhau bod etholwyr yn fwy ymwybodol o'r gwaith rydych chi'n ei wneud yn bersonol.
- Mae'n ffordd effeithiol o gyd-drefnu ymgyrchoedd er enghraifft caniatáu mynediad i'ch cyfrif Facebook i weithwyr ymgyrchu.
- Mae cyfryngau cymdeithasol yn eich galluogi i gael sgwrs ag amrediad o bobl na fydddech chi byth yn gallu cwrdd â nhw'n gorfforol ac nad ydyn nhw'n draddodiadol yn mynd i gwrdd â'u cynrychiolwyr lleol.
- Mae cyfryngau cymdeithasol yn caniatáu am gyfathrebu ar fyrder. Gallwch drosglwyddo gwybodaeth a derbyn safbwyntiau mewn munudau. Gallwch chi anfon ymlaen gwybodaeth oddi wrth bobl eraill yr un mor gyflym.

Nid yw "Mynd yn Firaol" yn beth drwg o reidrwydd, gan gyfeirio at ledaeniad torfol darn o wybodaeth ledled y byd.

- Bydd y wasg leol ac weithiau cenedlaethol yn dilyn Cynghorwyr ar Twitter neu Facebook. Mae hyn yn golygu eu bod yn gwybod beth rydych chi'n siarad amdano y funud rydych chi'n siarad amdano.
- Mae cyfryngau cymdeithasol yn symudol. Byddan nhw gyda chi o amgylch eich cymuned, ar y trê, mewn siop goffi neu fore coffi neu hyd yn oed yn y gwely.
- Gallwch chi lwytho lluniau a fideos, gan ddangos er enghraifft eich rôl chi mewn digwyddiadau lleol, lluniau o ddarpar safleoedd datblygiad, adeiladau newydd, doluriau llygad lleol – mae llun yn mynegi mil o eiriau.
- Mae'n rhad ac am ddim, nid oes unrhyw dâl am gyfrif, mae'n debyg bod gennych chi'r offer mae ei angen yn barod. Y cyfan mae arnoch ei angen yw amser.
- Gallwch gael adborth ar unwaith am eich syniadau a'ch manifestos i'ch galluogi i addasu'ch cynigion yn unol â'r farn leol.
- Yn anad dim, mae'n gallu bod yn llawer o hwyl!

3. Sut i Ddefnyddio Cyfryngau Cymdeithasol yn effeithiol

- Dewiswch eich cyfrwng a chofrestrwch. Mae hyn yn syml iawn a bydd yn cymryd llai na phum munud i chi!
- Mae Facebook a Twitter yn fannau cychwyn da. Efallai yr hoffech chi ddechrau gyda chyfrif personol fel treial (yn hytrach na galw'ch hun yn "Cynghorydd Jones") ac arbrofi gyda'ch teulu a ffrindiau. Gwnewch yn siŵr eich bod yn deall sut mae pobl yn dod o hyd i chi a phwy sydd â mynediad i'ch deunydd chi. Cofiwch:
 - Ar Facebook gallwch chi reoli pwy sydd â mynediad i wahanol rannau o'ch cyfrif. Chi sy'n cael rheoli beth mae'r byd yn ei weld a beth mae'ch "ffrindiau" chi'n ei weld.
 - Ar Twitter gall y byd i gyd weld popeth rydych chi'n ei Drydar. Mae hyd yn oed y negeseuon rydych chi'n eu Trydar yn uniongyrchol i bobl eraill yn gallu cael eu gweld gan unrhyw un oni bai eich bod wedi cloi'ch cyfrif i lawr i ddilynwyr.
- Pan fyddwch chi'n barod i sefydlu'ch cyfrif terfynol, ystyriwch beth rydych yn galw arnoch chi'ch un. Mae'r enw rydych yn ei roi i'ch hunan ar-lein yn bwysig gan ei fod yn galluogi pobl i ddod i hyd i chi. Mae rhagflaenu'ch cyfrif Twitter â 'Cynghorydd' yn gadael i bobl wybod yn union pwy ydych chi

ac yn arwydd y bydd y Cod Ymddygiad yn gymwys.

- Efallai y byddwch chi am ystyried sefydlu cyfrif personol a chyfrif "proffesiynol" ar wahân - gallwch chi siarad am y bwyd anhygoel yn y bwyty rownd y gornel wrth eich ffrindiau a'ch dilynwyr yn eich cyfrif anffurfiol, ac am y cynlluniau am y ffordd osgoi newydd wrth eich ffrindiau a'ch dilynwyr yn eich cyfrif proffesiynol. Fodd bynnag, mae llawer o gynghorwyr yn meddwl bod rhai o'u sylwadau personol am fwyd, llefydd maen nhw wedi ymweld â nhw, gemau pêl-droed neu'r teledu yn helpu i chwalu canfyddiadau am gynghorwyr ac yn profi eu bod yn normal fel pawb arall!

I use Twitter to speak with residents and engage more broadly. Also to twitter on about books, music, trains and ale Almost human

@LukeOHolland
Cynghorydd Caerdydd

- Gwnewch hi'n hawdd i bobl ddod o hyd i chi ar-lein. Bydd llawer o bobl yn dechrau chwilio Yn ôl yr ardal rydych chi'n ei chynrychioli, felly gwnewch yn siŵr eich bod yn sôn am eich lleoliad yn aml gan y bydd peiriannau chwilio yn codi hynny wedyn. Hefyd byddwch chi am wneud yn siŵr bod manylion eich cyfrifon cyfryngau cymdeithasol ar eich cardiau busnes, posterï a dalenni.

- Ar Twitter, cofrestrwch ar Tweety Hall a safleoedd eraill lle mae etholwyr yn gallu dod o hyd i'w cynghorwyr.
- Cynyddwch eich presenoldeb ar y we drwy gysylltu â phobl a safleoedd eraill, gadael sylwadau am bostiadau eraill ac annog pobl eraill i gysylltu â chi. Po fwyaf y cewch eich enwi, mwyaf i gyd y bydd pobl yn dod o hyd i chi.
- Dewiswch eich ffrindiau ar Facebook a phwy hoffech chi eu dilyn ar Twitter. Cadwch mewn cof fod pobl yn gwybod pwy sy'n eu dilyn ac yn aml byddant yn eich dilyn chi yn gyfnewid. Dewch o hyd i bob ar Twitter sydd â chysylltiadau â'ch cymuned, eich sir neu'ch rhanbarth drwy chwilio gan ddefnyddio'r symbol 'hashtag' (#) i ragflaenu'ch term chwilio er enghraifft #Reynoldston, #Gŵyr, #Abertawe, #De-orllewin Cymru, #Cymru.
- Byddwch yn ddisgybledig ynghylch trefnu bod amser ar gael i ysgrifennu cynnwys newydd ac i ateb i'ch "ffrindiau" a "dilynwyr". Trefnwch amser rheolaidd bob wythnos i ddiweddarau'ch statws Facebook a thrwy gydol y dydd i wirio Twitter.
- Penderfynwch beth rydych chi'n mynd i siarad amdano a sut. Gallai hyn fod yn
 - o Ddiweddariadau wythnosol am eich gweithgareddau eich hun fel cynghorydd – peidiwch ag anghofio'ch

lluniau! Mae hyn yn gweithio'n well ar Facebook gan y gallwch chi gynnwys mwy o fanylion. Cofiwch mai dim ond 140 o gymeriadau a gewch chi ar Twitter ac mae'n tueddu i fod yn fwy uniongyrchol ac amserol

- o Diweddariadau rheolaidd am bolisïau a chmau gan y cyngor sydd o ddiddordeb i'ch cymuned
- o Cysylltiadau ac aildrydau am weithgareddau cenedlaethol perthnasol eraill
- o Materion yr hoffech chi gael adborth arny'n nhw
- o Rhybudd am ddigwyddiadau a chyfarfodydd cyhoeddus

Cofiwch mai cyfathrebu dwyffordd yw hanfod defnyddio cyfryngau cymdeithasol, mae'n dda i ddarparu gwybodaeth i'ch cymuned neu dynnu sylw at ddatganiadau i'r wasg, ond mae'n well fel dull o gael adborth defnyddiol. Fe gewch chi adborth a dylech chi ddisgwyl i rai pobl herio'ch syniadau neu gychwyn trafodaeth â chi ar-lein. Mae hyn yn rhan gynhenid o gyfryngau cymdeithasol.

4. Moesau ac arddull

- Cadwch eich cyfathrebu'n glir, yn gadarnhaol, yn gwrtais ac yn broffesiynol. Mae iaith blaen yn helpu. Mae llawer o bobl yn defnyddio talfyriadau ar Twitter – byddwch chi'n dysgu'r rhain ar hyd y ffordd!
- Osgowch fod yn eironig neu'n wawdlyd, gall hynny gael ei gamddehongli.
- Ar Facebook, bydd angen i chi fonitro ac, os oes angen, sensro'r cyfraniadau mae pobl eraill yn eu gwneud at eich safle; dilëwch nhw os nad ydynt yn cyd-fynd â'ch safonau gofynnol ymddygiad neu iaith. Bydd iaith ddifenwol a thramgwyddus yn cael ei phriodoli i'r cyhoeddwr yn ogystal ag i'r awdur gwreiddiol ac fe allai olygu atebolrwydd ariannol. Chi biau'r penderfyniad a ydych chi am ddileu postiadau sy'n anghytuno â'ch safbwynt gwleidyddol, ond os byddwch chi'ch eu tynnu mae'n bosibl y cewch chi'ch cyhuddo o sensro cyfraniadau ar seiliau gwleidyddol.
- Ar Twitter, gallwch chi flocio pobl sy'n dramgwyddus neu'n flinderus yn gyson. Ond cofiwch fod eu blocio ond yn eu hatal rhag ymwneud â chi'n uniongyrchol, bydd eu trydara'u yn dal i fod yn gyhoeddus i bob un o'u dilynwyr nhw.
- Cadwch mewn cof y gallai sgorio pwyntiau gwleidyddol fod yn anniddorol i etholwyr a bod yn well ganddynt glywed gwybodaeth am beth rydych chi'n ei gyflawni.
- Os nad oes rhaid i chi ddweud dim...peidiwch â dweud dim. Er bod

temtasiwn i adael i'ch dilynwyr wybod pa mor brysur ydych chi, byddan nhw'n diflasu cyn hir ar ddiweddariadau cyson am eich diwrnod heb rywfaint o wybodaeth berthnasol neu ddiddorol.

5. Cefnogaeth oddi wrth y Cyngor

Fel arfer mae Cynghorwyr yn derbyn yr offer TGCh mae arnynt eu hangen i wneud eu swydd. Mae'r Panel Tâl Annibynnol yn disgwyl i hyn gynnwys offer, cefnogaeth a hyfforddiant TGCh.

Mae'n rhesymol hefyd disgwyl bod gennych chi fynediad i safleoedd cyfryngau cymdeithasol i'ch galluogi i gyflawni'ch rôl fel cynghorydd yn fwy effeithiol. Nid oes arnoch chi angen i'r cyngor sefydlu cyfrif personol cyfryngau cymdeithasol i chi ond dylech fanteisio ar unrhyw hyfforddiant neu arweiniad sy'n cael ei roi i'ch helpu i'w ddefnyddio'n briodol.

Mae gan y mwyafrif o gynghorau bolisi Cyfryngau Cymdeithasol. Bydd yn rhaid i chi barchu hwn ac unrhyw brotocolau Cyfryngau Cymdeithasol sydd wedi eu cytuno wrth ddefnyddio'ch cyfrif "cynghorydd".

Mae'n werth cofio mai'r cyngor sy'n gyfrifol am unrhyw wybodaeth a ddarperir ar ei wefan a'i fod yn dod o dan gyfrifoldebau cyfreithiol. **Chi** sy'n bersonol gyfrifol am y deunydd rydych yn ei ddarlledu drwy gyfrwng eich cyfrifon

cyfryngau cymdeithasol neu wefannau eich hun - ond mae mwy am hyn yn nes ymlaen.

Bydd cyngor ar gael i chi oddi wrth nifer o swyddogion y cyngor. Mae'n debyg y bydd cyngor defnyddiol gan y Swyddog Monitro, y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, y Tîm Cyfathrebu a'r Rheolwr TGCh.

6. Cyfryngau Cymdeithasol a Chyfarfodydd Cyngor

Yn ddiweddar, yn enwedig gyda dyfodiad gweddarlledu, bu cynnydd mewn diddordeb yn nefnydd Twitter mewn cyfarfodydd Cyngor. Bydd angen i chi gael eich arwain gan gyfansoddiad eich cyngor, wrth reswm. Ac eithrio'r hyn sydd yn eich cyfansoddiad neu'ch polisi cyfryngau cymdeithasol, nid oes unrhyw reswm cyfreithiol pam na ddylech chi ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol o gyfarfodydd. Fodd bynnag, mae angen defnyddio ychydig o synnwyr cyffredin.

- Mae trydar am gynydd cyfarfod a derbyn sylwadau oddi wrth y gymuned yn gallu bod yn ddefnyddiol o safbwynt tryloywder ac ymgysylltu. Ond mae'n bosibl y bydd defnydd eithafol ar Twitter yn rhoi'r argraff i bobl nad ydych chi'n canolbwyntio ar y buses wrth law neu hyd yn oed yn dibynnu ar arweiniad o'r tu allan i'r cyfarfod. Am y rheswm hwnnw, yn fwy na thebyg mae'n synhwyrol peidio â defnyddio Twitter yn ystod trafodaeth gynllunio neu drwyddedu.

Efallai y bydd cadeiryddion Pwyllgor yn dymuno penderfynu sut i ddelio â hyn yn eu cyfarfodydd nhw a dylech chi barchu'r rheolau a bennir yn eich cyfansoddiad.

- Cofiwch, mae'n bosibl na fydd angen i chi drydar am fanylion cyfarfod – mae rhai cynghorau yn cyflwyno trefniadau newydd i weddarlledu cyfarfodydd ac mae'n bosib bod ganddynt borthiannau Twitter "swyddogol" am sgysiau byw ar-lein i redeg ochr yn ochr â chyfarfodydd.
- Os yw'ch cyngor chi yn gweddarlledu'ch cyfarfodydd, dyma ffordd ddefnyddiol i'r cyhoedd weld beth sy'n digwydd o lygad y ffynnon a sicrhau bod unrhyw recordiadau fideo yn gywir. Gall ffilmio cyfarfodydd yn anffurfiol, p'un ai cynghorwyr neu'r cyhoedd sy'n gwneud hynny, beri anawsterau ac fe arfer trafodir hyn yn y Cyfansoddiad. Fe all dynnu sylw oddi wrth y trafodion ac os bydd fersiwn wedi ei olygu yn ymddangos ar You Tube fe allai greu argraff anghywir.
- Cofiwch na ddylech chi drydar neu gyfathrebu mewn unrhyw ffordd gynnwys busnes esempt neu gyfrinachol sy'n cael ei drafod gan awdurdodau lleol mewn sesiwn caeedig, er enghraifft wrth wneud penodiadau ffurfiol.

7. Y Gymraeg

Gallwch chi ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol yn iaith eich dewis; nid oes rhaid i chi gyfieithu'ch trydarau neu gyfrifon Facebook personol.

Fodd bynnag efallai y bydd ffrydiau cyfryngau cymdeithasol Cynghorau ar gael yn y Gymraeg a'r Saesneg ar wahân neu'n ddwyieithog. Mae Comisiynydd y Gymraeg yn teimlo nad oes unrhyw angen i ffrydiau cyfryngau cymdeithasol fod yn ddwyieithog gan y bydd y ddwy ffrwd yn cael eu cyrchu gan gymunedau gwahanol ac yn ddigon ar gyfer pob un.¹

Gwnewch yn siŵr eich bod yn ymwybodol o reolau'ch Cyngor am ddefnydd y Gymraeg a bennir yn eich Cynllun Iaith Gymraeg.

8. Rheolau euraid

Meddylwch cyn trydar neu bostio ar Facebook. Peidiwch â dweud dim, postio safbwynt na barn na fydddech chi'n fodlon:

- Ei drafod wyneb i wyneb gyda'r sawl rydych chi'n siarad amdano/amdani.
- Ei ysgrifennu ar hysbyslen a'i gario i lawr eich stryd fawr a'i drafod a'i amddiffyn gydag unrhyw un sy'n ei weld.
- Iddo gael ei gofnodi mewn cyfarfod cyhoeddus – cofiwch, yn y bôn mae Twitter neu Facebook yn cofnodi popeth yn gyhoeddus i chi wrth i chi fynd yn eich blaen!

¹ <http://www.participationcymru.org.uk/home/all-wales-public-service-organisations-internet-and-social-media-survey?diablo.lang=cym>

Cofiwch ar ôl i chi ddweud rhywbeth y gallai gael ei weld gan filiynau o bobl - ffrindiau, cefnogwyr, gwrthwynebwyr gwleidyddol a'r wasg ac y gallai gael ei aildrydar o amgylch y byd mewn munudau.

Cadwch eich negeseuon yn broffesiynol, yn gwrtais ac yn bositif.

Cofiwch geisio cadw trydarau a negeseuon testun ar wahân – mae llawer o bobl yn trydar sylwadau y byddent wedi ei hanfon mewn neges destun i rywun yn breifat o'r blaen; gallai hyn fod am gwrdd yn nes ymlaen (ydych chi eisiau i'ch holl ddilynwyr wybod am eich cynlluniau a thorri ar draws eich cinio!?) drwodd i jôcs personol a allai gael eu camddehongli.

Peidiwch â dilyn unigolyn oni bai eich bod yn ei adnabod neu mae gennych chi reswm da dros wneud. Byddai rhai pobl, fel etholwyr neu weithwyr y cyngor, efallai'n teimlo'n anghysurus petai eu cynghorydd lleol yn dilyn pob gair maen nhw'n ei ddweud.

Os gwnewch chi gamgymeriad, cyfaddefwch hynny. Mae camgymeriadau'n digwydd felly peidiwch â cheisio ei guddio achos bydd cofnod o beth rydych chi wedi ei ddweud bob tro.

Peidiwch ag ymuno â dadleuon anefnyddiol ar-lein; cofiwch y bydd eich holl ddilynwyr neu ffrindiau yn dilyn hyn ar-lein. Anwybyddwch bobl neu eu blocio

nhw os ydyn nhw'n gwneud sylwadau blinderus yn gyson.

Peidiwch â thrydar neu bostio ar Facebook pan fyddwch chi "wedi blino". Y peth synhwyrol mae'n debyg yw troi eich ffôn i ffwrdd ar unrhyw adeg pan gredwch fod eich barn o bosibl yn ddiffygiol.

Cadwch mewn cof ei bod yn bosibl i'ch dilynwyr a'ch ffrindiau gael eu gweld, os byddwch chi'n dilyn neu'n "ffrindiau" ar Facebook gyda gweithwyr y cyngor, contractwyr sydd wedi eu caffael i ddarparu gwasanaethau i'r cyngor, cwmni neu aelod o'r cyhoedd sy'n gwneud cais cynllunio neu garfannau pwyso. Fe *allai* hyn gael ei ystyried fel cysylltiad personol agos gyda nhw ac felly'n fuddiant personol.

Yn yr un modd â'ch taflenni neu'ch newyddlenni eich hun, gofynnwch am ganiatâd bob tro cyn tynnu llun rydych chi'n bwriadu ei ddefnyddio. PEIDIWCH BYTH â thynnu lluniau o blant heb ganiatâd penodol eu rhiant ar sail dealltwriaeth o beth rydych chi'n bwriadu defnyddio'r llun amdano. Bydd gan eich cyngor bolisi ar dynnu lluniau o blant, cymerwch gyngor ar hyn cyn tynnu neu ddefnyddio lluniau.

Peidiwch â gadael i neb arall gael mynediad i'ch cyfrifon cyfryngau cymdeithasol. Amddiffynnwch eich cyfrineiriau yn enwedig os byddwch chi'n defnyddio cyfrifiadur cyhoeddus.

Yn debyg i e-bost, gallwch chi dderbyn sbam mewn cyfryngau cymdeithasol! Byddwch yn wylidwrus am negeseuon uniongyrchol drwy gyfrwng Twitter, hyd yn oed oddi wrth bobl rydych chi'n eu hadnabod, sy'n dwyn negeseuon fel 'Helo, ydych chi wedi gweld y ffoto yma ohonoch chi ar Twitter?' Dilëwch y rhain cyn eu hagor, gan y gallai'r sbam gael ei anfon wedyn at yr holl bobl rydych chi'n ei dilyn...

9. Maglau Posibl a Sut i'w Hosgoi

Amser ac Ymroddiad

Mae'n gallu cymryd amser i gynnal eich cyfrifon cyfryngau cymdeithasol. Mae llawer o bobl yn mynd ati'n frwdfrydig ac yna'n gadael i'w cyfrifon sefyll heb eu defnyddio. Mae hyn yn beryglus gan y gallai ffrindiau a dilynwyr gredu nad ydych chi'n weithgar neu, yn waeth, nad ydych chi'n ymateb.

I osgoi hyn:

- Sefydlwch gyfrifon y gallwch chi eu rheoli yn unig, dewiswch naill ai Twitter neu Facebook os oes angen. Mae'n bosibl sefydlu cysylltiadau rhwng y ddau a fydd yn eich arbed rhag dyblygu gwybodaeth.
- Rhowch amser o'r neilltu'n rheolaidd i'w diweddarau a dewch yn gyfarwydd â bachu'r cyfle i gyfathrebu wrth fynd a dod.

Y Gyfraith

Mae cynghorwyr sy'n newydd i gyfryngau cymdeithasol yn tueddu i boeni am y goblygiadau cyfreithiol. Mae'n ystyriaeth bwysig, ac mae rhai cynghorwyr a gwleidyddion eraill wedi torri'r gyfraith, ond drwy ddefnydd gofalus a dilyn rhai rheolau sylfaenol byddwch chi'n iawn!

Mae'r arddull gyfathrebu sy'n cael ei defnyddio yn amgylchedd cyfryngau cymdeithasol yn tueddu i fod yn gyflym ac yn anffurfiol. Gall negeseuon ymddangos yn fympwyol ac yn fyrhoedlog.

Pryd bynnag y cyhoeddwch chi rywbeth ar gyfryngau cymdeithasol, mae'n dod yn gyhoeddiad, mewn gwirionedd rydych chi wedi gwneud darllediad. Gan ei fod bellach yn y parth cyhoeddus, mae'n dod o dan y **Cod Ymddygiad** ac amrywiol **Gyfreithiau**.

Y Cod Ymddygiad

Os byddwch chi'n ymddwyn ar Twitter neu Facebook fel y byddech chi ar y stryd neu yn eich taflenni, yna byddwch chi'n berffaith iawn.

Cofiwch, yn ôl y canllawiau oddi wrth yr Ombudsmon, fod y Cod Ymddygiad yn gymwys i chi pryd bynnag rydych chi'n "Cyflawni busnes eich awdurdod, yn gweithredu, yn honni gweithredu neu'n rhoi'r argraff eich bod yn gweithredu yn eich rhinwedd swyddogol fel aelod neu gynrychiolydd eich awdurdod". Mae'r Cod yn gymwys hefyd os byddwch chi'n "ymddwyn mewn dull y gellid ei ystyried

yn rhesymol fel dwyn anfri ar eich swydd neu'ch awdurdod"². Os gallwch chi gael eich adnabod fel cynghorydd pan fyddwch chi'n defnyddio cyfryngau cymdeithasol, naill ai drwy enw'ch cyfrif neu sut rydych yn disgrifio'ch hun neu drwy'r hyn rydych chi'n rhoi sylwadau arno a'r sylwadau eu hunain, mae gofynion y Cod Ymddygiad yn gymwys. Hefyd os dwedwch rywbeth y gellid ei ystyried fel dwyn anfri ar eich swydd neu'ch awdurdod, mae'r Cod yn gymwys hyd yn oed na nad ydych yn ôl pob golwg yn gweithredu yn eich rhinwedd swyddogol neu'n adnabod eich hun fel aelod. Cofiwch fod canllawiau'r Ombudsmon yn dweud "Gallai beirniadu'ch awdurdod yn annheg neu'n anghywir mewn arena gyhoeddus gael ei ystyried fel dwyn anfri ar eich awdurdod".

Yn yr un modd â'r gofynion arnoch o ran ymddygiad mewn cyfarfodydd cyngor neu yn eich cymunedau, dylech:

- **Ddangos parch tuag at eraill** – peidiwch â defnyddio cyfryngau cymdeithasol i fod yn anfoesgar neu'n amharchus
- **Peidio â datgelu gwybodaeth gyfrinachol am bobl neu'r cyngor**
- **Peidio â bwlio neu ddychrynu eraill** - gallai sylwadau negyddol cyson am unigolion neu tuag atynt gael ei ddehongli fel bwlio neu ddychrynu

² <http://www.ombudsman-wales.org.uk/cy-GB/publications/Guidance-policies.aspx>

- **Peidio â cheisio sicrhau budd i'ch hunan neu anfantais i bobl eraill**
- **Parchu cyfreithiau cydraddoldeb** – peidiwch â chyhoeddi dim a allai gael ei ystyried fel gwahaniaethu ar sail hil, rhyw, oedran, yn homoffobig neu'n wrth-fydd. Hyd yn oed fel jôc neu "â'ch tafod yn eich boch".

Rhagosodiad

Fel cynghorydd, rydych yn ymwybodol pan fyddwch chi'n gweithredu mewn modd lled-farnwrol, er enghraifft ar bwyllgor cynllunio neu drwyddedu, na ddylech chi benderfynu ar fater sydd i'w benderfynu'n ffurfiol cyn i chi glywed yr holl wybodaeth berthnasol. Gallwch chi ragdueddu tuag at safbwynt penodol ond heb fynd mor bell â rhagosod eich safbwynt. Mae'n bwysig cofio felly y gallai unrhyw beth rydych chi wedi ei ddweud am faterion penodol ar gyfryngau cymdeithasol gael ei ddefnyddio'n dystiolaeth eich bod wedi penderfynu ymlaen llaw cyn clywed yr holl wybodaeth berthnasol.

Tramgwyddau Troseddol

Peidiwch â brawychu! Mae'r rhain fel rheol yn gymwys i chi yn barod o ran eich ymddygiad fel cynghorydd, ond mae'n werth eu hystyried fel maen nhw'n berthnasol i gyfryngau cymdeithasol:

Aflonyddu – Mae'n dramgwydd troseddol parhau i gynnal ymgyrch yn erbyn rhywun lle mae hyn yn

debygol o beri gofid, aflonyddwch, niwsans neu drallod.

Diogelu Data – Mae'n

anghyfreithlon cyhoeddi data personol am unigolion oni bai eu bod wedi rhoi eu caniatâd i chi. Gallai hyn fod yn gymwys i'ch etholwyr neu ddefnyddwyr gwasanaeth. Fel cynghorydd rydych yn rheolwr data yn eich hawl eich hun ac felly'n bersonol gyfrifol am yr hyn rydych chi'n ei gyhoeddi.

Annog - Tramgwydd troseddol yw annog unrhyw weithred droseddol.

Gwahaniaethu a throseddau gwaethygedig Hiliol (neu unrhyw Nodwedd warchodedig arall) -

Tramgwydd troseddol yw gwneud sylwadau gwahaniaethol am unrhyw un ar sail "Nodwedd Warchodedig" fel y'u diffinnir yn y Ddeddf Cydraddoldeb (fel ei hil, crefydd, cyfeiriadedd rhywiol ac ati).

Cyfathrebiadau Maleisus ac Anllad –

Tramgwydd troseddol yw anfon cyfathrebiadau maleisus neu anllad.

Y Gyfraith Sifil

Dyma lle mae pethau'n mynd yn fwy peryglus i unrhyw un sy'n defnyddio Twitter neu Facebook, p'un a ydyn nhw'n gynghorwyr, yn aelodau o'r cyhoedd neu'n enwogion...

Difenwi - Mae yn erbyn y gyfraith i wneud datganiad ffug am rywun sy'n niweidio ei enw da personol neu broffesiynol. Yn hollbwysig - hyd yn oed os byddwch chi ond yn aildrydar neu'n trosglwyddo gwybodaeth a gafodd ei phostio'n wreiddiol gan rywun arall, gallwch chi gael eich dal yr un mor gyfrifol â'r sylwebydd gwreiddiol. Gall hyn fod yn wir am gyhoeddi delweddau hefyd. Os cewch eich dyfarnu'n atebol i rywun arall, gallech chi gael eich gorchymyn i dalu symiau mawr o arian fel iawndal.

"High Court: Sally Bercow's Lord McAlpine tweet was libel"

<http://www.bbc.co.uk/news/world-22652083>

Hawlfraint - Mae perchnogaeth gyfreithiol cynnwys dogfennau, ffotograffau, fideos a cherddoriaeth yn nwylo'r person

a'u creodd. Gallech chi fod yn torri hawlfraint os byddwch chi'n atgynhyrchu deunydd o'r fath heb ganiatâd y perchennog. Gofynnwch am ganiatâd ysgrifenedig bob tro cyn defnyddio deunydd rhywun arall.

Sylwadau gwleidyddol ac ymgyrchu dros etholiad -

Cofiwch er ei bod yn dderbyniol gwneud pwyntiau gwleidyddol neu ganfasio pleidleisiau drwy'ch cyfrifon cyfryngau cymdeithasol eich hun ni fydd hyn yn cael ei ganiatáu os ydych chi'n gwneud hyn drwy gyfrwng offer cyfrifiadur a ddarperir gan y cyngor, yn bendant felly wrth nesáu at etholiadau. Mae gan y Comisiwn Etholiadol fwy o wybodaeth am yr elw ar wariant y mae angen i ymgeiswyr ei ddarparu ar ddeunyddiau hysbysebu neu ymgyrchu.

10. Gwybodaeth bellach, safleoedd diddorol a Ffynonellau Cymorth

Cadwch mewn cof fod gwybodaeth, safleoedd a therminoleg yn newid yn gyflym. Mae Facebook eisoes yn adrodd gostyngiad yn nifer ei ddefnyddwyr. Ond bydd y plattform cyfryngau cymdeithasol mawr nesaf ar ei ffordd cyn pen dim. Dyma rai enghreifftiau cyfredol o wybodaeth a safleoedd defnyddiol ond cadwch mewn cof y gallant fynd yn hen yn gyflym iawn.

Cofrestrwch ar Twitter yma
<https://twitter.com/>

Cofrestrwch ar Facebook yma
<https://en-gb.facebook.com/>

Tweety Hall. Plattform sy'n casglu ynghyd yr holl Gynghorwyr sydd â chyfrifon Twitter yn y Deyrnas Unedig er mwyn i'w postiadau gael eu darllen mewn un man a gall y cyhoedd ddod o hyd i'w cynghorydd lleol nhw yn rhwydd. I ymuno â nhw mae ond angen anfon Trydar atyn nhw.
<http://tweetyhall.co.uk/>

Cynghorwyr yr 21ain ganrif
<http://socialmedia.21st.cc/>
Arweiniad defnyddiol i aelodau am ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol.

<http://kindofdigital.com/>

asiantaeth arloesi ar-lein sy'n helpu cyrff i ymgysylltu ar-lein â dinasyddion, cymunedau a rhanddeiliaid. Mae ganddi enghreifftiau defnyddiol o ganllawiau ar gyfryngau cymdeithasol.

Mae **Porth Gwybodaeth Cymdeithas Llywodraeth Leol** yn enghraifft o gymuned ymarfer. Sefydlwyd hwn yn benodol ar gyfer pobl sy'n gweithio ym maes llywodraeth leol ac mae ganddo fforymau ar-lein, llyfrgelloedd llawn deunyddiau a manylion digwyddiadau.
<https://knowledgehub.local.gov.uk>

Cyfryngau cymdeithasol a Chymuned Cydweithredu ar-lein. Ymunwch â chymuned hon y Porth Gwybodaeth i siarad â chynghorwyr a swyddogion eraill sy'n gweithio gyda chyfryngau cymdeithasol.

11. Geirfa

Blog

Term sydd wedi dod o Weblog h.y. dyddlyfr neu ddyddiadur ar y rhyngwrwyd

Blogosffer

Yr holl flogiau ar y rhyngwrwyd

Cymuned Ymarfer

Grŵp o bobl sy'n aelodau o 'glwb' ar-lein am fod ganddyn nhw rôl neu ddiddordeb mewn maes gwaith

Neges Uniongyrchol

Neges sy'n cael ei hanfon drwy Twitter at rywun sy'n eich dilyn chi neu rydych chi'n eu dilyn nhw

Facebook

Enghraifft o Rwydweithio cymdeithasol

Flickr

Safle rhannu ffotograffau

Dilynwr

Rhywun sydd wedi dewis eich dilyn chi ar Twitter

Ffrind

Rhywun rydych chi wedi caniatáu mynediad iddynt i'ch tudalen Facebook. Nid o reidrwydd yn ffrind go iawn

Fforwm

Man trafod rhithwir

#Hashtag

Mae hashtag neu # yn ffordd o ddynodi gair allweddol a all gael ei ddefnyddio'n derm chwilio ar Twitter

Instagram

Platfform ar gyfer rhannu ffotograffau a fideos

Instant Messaging

Sgwrs ag un person arall drwy er enghraifft Microsoft Live Messenger neu Yahoo Messenger. Sgwrs sydd, os nodwch eich bod ar gael i sgwrsio, yn fwy uniongyrchol nag e-bost ac yn haws ei deipio na neges destun

Meicroblog

Blog byr e.e. Twitter sy'n defnyddio uchafswm o 140 o gymeriadau

Pinterest

Pinfwrdd rhithwir ar gyfer creu a rhannu delweddau

RebelMouse

Gwasanaeth rhad ac am ddim sy'n cysylltu â'ch cyfrifon mewn gwasanaethau fel Facebook, Twitter ac Instagram. Mae'n integreiddio'ch holl drydarau cyfryngau cymdeithasol, postiadau a blogiau'n awtomatig mewn un dudalen, gan hybu'ch presenoldeb cyfryngau cymdeithasol heb fod rhaid i chi wneud dim ychwanegol gan ei fod yn 'rhedeg yn y cefndir'. Bydd yn eich arbed chi rhag gorfod trydar eich blogiau ac ati i fod yn amlycach mewn peiriannau chwilio.

Aildrydar

Anfon ymlaen trydar rydych wedi ei dderbyn ar Twitter

Porthiannau RSS neu borthiannau Really Simple Syndication

Negeseuon o wefannau sy'n dweud wrthy ch chi bod gwybodaeth newydd ar gael fel nad oes rhaid i chi wirio'r wefan yn gyson am ddiweddariadau

Meincnodi Cymdeithasol

Dull o arbed a rhannu pob un o'ch hoff safleoedd ar y we, er enghraifft *Delicious*

Rhwydweithio cymdeithasol

Facebook ac yn y blaen

Snapchat

Cmhwysiad negeseuon llun ar gyfer ffotograffau, fideos, darluniadau a thestun

Sbam post sothach electronig

Trendio

Pobl neu sgysiau sy'n boblogaidd ar hyn o bryd, fel *yn trendio ar Twitter ar y funud...*

Trol

Rhywun sy'n amharu ar gymunedau neu drafodaethau ar-lein drwy bostio pethau annefnyddiol neu amherthnasol

Trydar

Neges sy'n cael ei hanfon ar Twitter

Tweety Hall

Man ymgynnull rhithwir ar gyfer cynghorwyr sydd â chyfrifon Twitter

Twitter

Enghraifft o feicroblogio

Vimeo

Platfform i rannu fideo a lluniau

Wikis

Erfyn sy'n caniatáu i unrhyw un ychwanegu at gynnwys gwefan neu ei olygu

Wikipedia

Gwyddoniadur ar-lein sy'n gweithio gan ddefnyddio'r dull hwn ac felly nad yw bob amser yn fanwl gywir

YouTube

Platfform ar gyfer rhannu fideos a ffotograffau